

## ABSTRACTS

### Els espais del mercat i l'economia romana, tipologia i descripció

Juan José Ferrer Maestro

Aquest treball tracta d'aportar elements de reflexió sobre les dificultats existents a l'hora de quantificar alguns fets de l'Antiguitat i formular-los explícitament com a dades pròpies d'una història econòmica, utilitzant per a això la doble interpretació de la veu "mercat" i les divergències existents entre especialistes sobre la seua aparició i aplicació. Finalment, la tipificació de l'economia de l'antiga Roma, s'utilitza per a ajudar a entendre els principis de coexistència de mètodes d'intercanvi que usen el mercat com a institució dels què no ho fan.

Este trabajo trata de aportar elementos de reflexión sobre las dificultades existentes a la hora de cuantificar algunos hechos de la Antigüedad y formularlos explícitamente como datos propios de una historia económica, utilizando para ello la doble interpretación de la voz 'mercado' y las divergencias existentes entre especialistas sobre su aparición y aplicación. Finalmente, la tipificación de la economía de la antigua Roma, se utiliza para ayudar a entender los principios de coexistencia de métodos de intercambio que usan el mercado como institución de los que no lo hacen.

*This work tries to contribute reflection elements on the existing difficulties at the time of quantifying some facts of the Antiquity and explicitly formulating them like own data of a economic history, using for it the existing double interpretation of the voice Market and divergences between specialists on his appearance and use. Finally, tipificación of economic of old Rome, is used to help to understand the principles of coexistence of methods of interchange that use the market like institution of which they do not do it.*

### Catòlics en un País d'Heretges. Una mirada des de la monarquia espanyola (1672-1690)

Ángel Portolés

La política exterior de la Monarquía Espanyola en matèria religiosa s'ha orientat històricament cap a la defensa i la promoció del catolicisme i cap a la cura i protecció dels fidels dels abusos i repressions als que són sotmesos.

Aquest article recull els esforços duts a terme pel Consell d'Estat i per l'ambaixador espanyol destinat a Anglaterra per al compliment d'aquest programa en el període compres entre l'inici de les repressions als catòlics

durant la segona part del regnat de Carles II i l'efímer regnat de Jacobo II, últim rei catòlic a Anglaterra. A més, aquest treball ens mostra el topament entre aquest programa i la política desenrotillada des del Parlament anglès per a la defensa de l'anglicanisme i del sistema polític parlamentari pactista existent, directament confrontat amb el model absolutista de les monarquies catòliques.

La política exterior de la Monarquía Española en materia religiosa se ha orientado históricamente hacia la defensa y la promoción del catolicismo y hacia el cuidado y protección de los fieles, de los abusos y represiones a los que son sometidos.

Este artículo recoge los esfuerzos llevados a cabo por el Consejo de Estado y por el embajador español destinado en Inglaterra para el cumplimiento de este programa en el periodo comprendido entre el inicio de las represiones a los católicos durante la segunda parte del reinado de Carlos II y el efímero reinado de Jacobo II, último rey católico en Inglaterra. Además, este trabajo nos muestra el choque entre este programa y la política desarrollada desde el Parlamento inglés para la defensa del anglicanismo y del sistema político parlamentario pactista existente, directamente enfrentado con el modelo absolutista de las monarquías católicas.

*As far as religion is concerned, the foreign policy of the Spanish Monarchy has been historically headed for defending and promoting Catholicism. But it has been also headed for looking after and protecting the faithful from abuses and repressions they were subjected to.*

*In this article are compiled the efforts that were made by the Council of State as well as by the Spanish ambassador in England for the execution of this programme in the period comprised between the beginning of the repressions against the Catholics, during the second part of the reign of Charles II, and the ephemeral reign of Jacobo II, who was the last Catholic king of England. Moreover, this work also shows the confrontation between the previously mentioned programme and the policy that was carried out by the English Parliament, for defending the Anglicanism and the existing political parliamentary system of pacts; a system which was directly faced the absolutist model of Catholic monarchies.*

### **Piratas en tierra adentro. Estrategia defensiva de una ciudad novohispana. Siglos XVI al XVIII**

Jorge Victoria Ojeda

A l'article, l'autor senyala que l'estratègia defensiva implantada a l'Amèrica espanyola contra els atacs de la pirateria ha estat estudiada únicament a partir dels indrets costaners, encara que apunta que també hi

ha que considerar com a part d'aquesta estratègia a les ciutats situades terra endins que van comptar amb obres arquitectòniques per a finalitats semblants a les costaneres. Fica d'exemple a la ciutat de Mérida, Yucatán, al sud-est del virreinat de la Nueva España, ciutat situada a més de 36 Kilòmetres de la costa, que va comptar amb un sistema de tres nivells de defensa.

En el article el autor señala que la estrategia defensiva implantada en la América española contra los ataques de la piratería ha sido estudiada únicamente a partir de los sitios costeros, sin embargo apunta que también hay que considerar como parte de esa estrategia a las ciudades situadas tierra adentro que contaron con obras arquitectónicas para fines similares a las costeras. Pone de ejemplo a la ciudad de Mérida, Yucatán, al sureste del virreinato de la Nueva España, ciudad situada a más de 36 kilómetros de la costa, la cual contó con un sistema basado en tres niveles de defensa.

*In this article their author points out that the study of the defensive strategy implanted in the colonial America against the attacks of the pirates, it has been studied in conjunction with the fortifications erected in the coast. It points out that it is also necessary to consider the strategy planned for some of the cities located inland. Such is the case of Merida, Yucatan, located to the southeast of the old viceroyalty of the New Spain, far away from the coast and that it had three levels of defensive strategy.*

## **La depuració del magisteri a Castelló durant el front popular (1936-1938)**

Victor Vilanova Candau

El present article és un estudi de la depuració del magisteri de Castelló realitzada per les autoritats del Front Popular al llarg del període comprés entre 1936 i 1938. El professorat havia de ser un dels elements principals per a poder dur a terme les nombroses reformes educatives projectades durant el període de la Segona República, especialment les de contingut ideològic. La depuració del magisteri va suposar una via imprescindible perquè el govern del Front Popular poguera abastar gran part dels objectius inicialment proposats en matèria d'educació, per mitjà dels quals es prenia transformar tot l'antic entramat educatiu nacional, totalment mediatisat per l'Església, en un nou sistema bàsicament laic.

El presente artículo es un estudio de la depuración del magisterio de Castellón realizada por las autoridades del Frente Popular a lo largo del periodo comprendido entre 1936 y 1938. El profesorado debía ser uno de los elementos principales para poder llevar a cabo las numerosas reformas

educativas proyectadas durante el periodo de la Segunda República, especialmente las de contenido ideológico. La depuración del magisterio supuso una vía imprescindible para que el gobierno del Frente Popular pudiera alcanzar gran parte de los objetivos inicialmente propuestos en materia de educación, mediante los cuales se pretendía transformar todo el antiguo entramado educativo nacional, totalmente mediatisado por la Iglesia, en un nuevo sistema básicamente laico.

*The present article is a study about the depuration of the teacher training in Castellón accomplished by the Frente Popular authorities throughout the period comprehended between 1936 and 1938. Teachers had to be one of the main elements to succeed in the numerous educational reforms projected during the period of the Second Republic, especially those concerned with an ideological content. Depuration of the teacher training implied an essential way for the Frente Popular government to achieve most of the initial objectives intended in education, through which it was pretended to transform all the old national framework, totally mediatised by the church, into a basically laic new system.*

## Més sobre el pintor Vicent Goscalvo

Joan D. Bautista

Fa temps vam tindre ocasió de reflexionar al voltant del grup de pintures tradicionalment atribuïdes a Ribalta, conservades a Castelló i altres pobles del nord del País Valencià, tot relacionant-les amb un pintor desconegut fins aleshores. Dissenyàvem així una primera aproximació a l'obra i manera de fer de Vicent Goscalvo, que visqué a la vila de Castelló i que treballà a les nostres comarques en el decurs del segle XVII.

Hace tiempo tuvimos ocasión de reflexionar en torno al grupo de pinturas tradicionalmente atribuidas a Ribalta, conservadas en Castellón y otras poblaciones del norte del País Valenciano, relacionándolas con un pintor entonces desconocido. Diseñábamos así una primera aproximación a la obra y estilo de Vicent Goscalvo, que vivió en Castellón y trabajó en estas comarcas a lo largo del siglo XVII.

*A long time ago we had occasion to reflect around the painting group traditionally attributed to Ribalta, conserved in Castellón and other populations of the north of the País Valencià, relating them to a stranger painter. One first approach to the work and style of Vicent Goscalvo, that i live in Castellón and work in these regions throughout XVIith century.*

## **Represión e integración de prófugos y desertores en la España del siglo XVIII**

Cristina Borreguero Beltrán

Aquest article tracta del problema de la deserció en l'Espanya del segle XVIII. En primer lloc, analitza les principals raons de la fugida de pròfugos i desertors de l'exèrcit. En segon lloc, els recursos d'aquests escapats per a viure fora de la llei, com la pràctica del demanar asil o refugi en Esglésies. En tercer lloc, les mesures repressives de la legislació borbònica per a frenar aquesta "úlcera de l'exèrcit" i, finalment, les mesures d'integració, com els indults, per a nodrir amb els desertors els debilitats regiments.

Este artículo trata del problema de la deserción en la España del siglo XVIII. En primer lugar, analiza las principales razones de la huida de prófugos y desertores del ejército. En segundo lugar, los recursos de estos fugados para vivir fuera de la ley, como la práctica del pedir asilo o refugio en Iglesias. En tercer lugar, las medidas represivas de la legislación borbónica para frenar esta "úlcera del ejército" y, finalmente, las medidas de integración, como los indultos, para nutrir con los desertores los debilitados regimientos.

*This article treats the problem of desertion in Eighteenth Century Spain. At the outset, it analyses the principle reasons causing fugitives and deserters to flee the army. Secondly, it deals with the resources available to fugitives to survive outside the law, including asylum and refuge or sanctuary in churches. Thirdly, it examines repressive measures adopted in Bourbon legislation designed to bring an end this "ulcer within the army" and, finally, measures adopted to facilitate integration are reviewed, such as official pardon allowing for the strengthening of already weakening regiments with former deserters.*

## **La reorganización militar en la época de la decadencia española (1640-1700)**

José Contreras Gay

En les dècades centrals del segle XVII són evidents els signes de la reorganització militar, operada en el transcurs dels dos últims Àustria. LA crisi del sistema tradicional dels terços vells o veterans de la infanteria espanyola va donar pas a la creació dels terços provincials i a l'establiment de la composició i servei de les milícies pecuniàries. Este estudi se centra

a analitzar com estos terços es van convertir en peces essencials del patrimoni militar comú espanyol, responent amb això al problema dels efectius militars. Al seu torn les milícies pecuniàries van suplir en part la necessitat de recursos econòmics ja que la seua aportació econòmica va ser superior a altres formes d'extracció de caràcter militar.

En las décadas centrales del siglo XVII son evidentes los signos de la reorganización militar, operada en el transcurso de los dos últimos Austrias. La crisis del sistema tradicional de los tercios viejos o veteranos de la infantería española dio paso a la creación de los tercios provinciales y al establecimiento de la composición y servicio de las milicias pecuniarias. Este estudio se centra en analizar cómo estos tercios se convirtieron en piezas esenciales del patrimonio militar común español, respondiendo con ello al problema de los efectivos militares. A su vez las milicias pecuniarias supieron en parte la necesidad de recursos económicos ya que su aportación económica fue superior a otras formas de extracción de carácter militar.

*In the central decades ones of XVIIth century the signs of the military reorganization are evident, patient in the course of both last Austrias. The crisis of the traditional system of the old or veteran thirds of Spanish infantry gave to passage to the creation of the provincial thirds and to the establishment of the composition and service of the pecuniarys military services. This study is centered in analyzing as these thirds became essential pieces of the common Spanish military patrimony, responding with it to the problem of the military cash. The pecuniarys military services replaced partly the necessity of economics resources as well since its economic contribution was superior to other forms of extraction of military character.*

## **El Coste de la Guerra para la población Civil. La experiencia Catalana 1653-1714**

Antonio Espino López

La guerra no solament generava per la població civil uns costos econòmics associats amb la lleva de tropes, el seu armament i la defensa del territori (fortificacions). Aquest treball vol ser un estudi de com va afectar al Principat de Catalunya tota una sèrie de càrregues associades a l'allotjament i al trànsit de tropes entre els anys 1653 i 1714. No solament ens interessa ressaltar el cost econòmic d'aquestes, si no també els mecanismes utilitzats per a mitigar els seus efectes, així com els testimonis de l'època que van reflectir les cuites de la població civil.

La guerra no sólo generaba para la población civil unos costes económicos asociados con la leva de tropas, su armamento y la defensa

del territorio (fortificaciones). El presente trabajo es un estudio de cómo afectó al Principado de Cataluña toda una serie de cargas asociadas al alojamiento y tránsito de tropas entre los años 1653 y 1714. No sólo nos interesa resaltar el coste económico de las mismas, sino también los mecanismos utilizados para mitigar sus efectos, así como los testimonios de la época que reflejaban las cuitas de la población civil.

*War represented not only an economic budget associated with troops, arms and the defence of land, but a lot of other implications for civilians. This study intends to describe how lodging and passing of troops from 1653 to 1714 affected people of Catalonia. Its author wants to insist not only in the economic side of the war, but also in the way used to minimize its effects and in the explanations given by witnesses that reflected on the conditions of civilians under the war.*

## **Arquitectura de la guerra en el Reino de Valencia: La defensa de la costa en época de Carlos II**

Carmen M<sup>a</sup> Fdez. Nadal y M<sup>a</sup> Vicenta Candela Marco

Este article intentarà abordar l'estat de la costa i els diferents remeis que es van posar en marxa per a la defensa del Regne de València, baix el regnat de Carles II. Anem a poder observar com les dificultats econòmiques que sofria la monarquia van afectar a l'arquitectura de la guerra en el regne de València. Este procés heretat de depauperació de les fortificacions de la costa va arribar al seu punt més àlgid en el regnat de Carles II, amb quatre guerres que van deixar al descobert les deficiències de la defensa costera.

Este artículo intentará abordar el estado de la costa y los diferentes remedios que se pusieron en marcha para la defensa del Reino de Valencia, bajo el reinado de Carlos II. Vamos a poder observar como las dificultades económicas que sufría la monarquía afectaron a la arquitectura de la guerra en el reino de Valencia. Este proceso heredado de depauperación de las fortificaciones de la costa llegó a su punto más álgido en el reinado de Carlos II, con cuatro guerras que dejaron al descubierto las deficiencias de la defensa costera.

*This article will try to approach the state of the coast and the different remedies that started for the defense of the Reino de Valencia, under Carlos' reign II. We will be able to observe as the economic difficulties that it suffered the monarchy they affected to the architecture of the war in the Kingdom of Valencia. This inherited process of impoverishment of the fortifications of the coast arrived to its more algid point in Carlos' reign II, with four wars that you/they left to the overdraft the deficiencies of the coastal defense.*

## **La Guerra en Movimiento**

Carmen M<sup>a</sup> Fdez. Nadal y M<sup>a</sup> Vicenta Candela Marco

Aquest treball consta de dos parts, en la primera intentem introduir-nos en el complex món dels terços, la seua definició i classificació, mentres que en la segona part ens centrem en l'aportació valenciana d'efectius als territoris italians (Nàpols, Sicília i Milà) durant el regnat de Carles II.

Este trabajo consta de dos partes, en la primera intentamos introducirnos en el complejo mundo de los tercios, su definición y clasificación, mientras que en la segunda parte nos centramos en la aportación valenciana de efectivos a los territorios italianos (Nápoles, Sicilia y Milán) durante el reinado de Carlos II.

*This work consists of two parts, in the first one we try to introduce ourselves in the complex world of the thirds, its definition and classification, while in the second part we center ourselves in the Valencian contribution of troops to the Italian territories (Naples, Sicily and Milan) during Carlos' II reign.*